

WERYFIKACJA OSTATECZNYCH DECYZJI DOTYCZĄCYCH STYPENDIUM DLA STUDENTÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W TRYBACH NADZWYCZAJNYCH Z PERSPEKTYWY NAJCZĘSTSZYCH PRZYCZYN UZASADNIAJĄCYCH ICH URUCHOMIENIE

AGNIESZKA ZIÓŁKOWSKA *

DOI: 10.26399/iusnovum.v19.2.2025.15/a.ziolkowska

STRESZCZENIE

W artykule zbadano zagadnienie weryfikacji ostatecznych decyzji stypendialnych wydawanych studentom niepełnosprawnym, stanowiące wyjątek od zasady trwałości rozstrzygnięć administracyjnych będącej fundamentem pewności prawa i gwarantującej ochronę praw nabytych, z punktu widzenia typowych (najczęstszych) powodów. W tym celu analizie poddano przepisy ustawy Prawo o nauce i szkolnictwie wyższym w zakresie, w jakim reguluje przesłanki przyznania przedmiotowego świadczenia oraz dopuszcza weryfikację decyzji stypendialnych, a także przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, normujące tryby nadzwyczajne (wznowienie postępowania administracyjnego, stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej oraz wzruszenie decyzji na podstawie przepisów szczególnych), podkreślając brak dowolności w ich wyborze i niedopuszczalność jednoczesnego stosowania. Rozważania oparto na wskazaniu typowych przesłanek ich stosowania w odniesieniu do decyzji dotyczących materialnego wsparcia studentów niepełnosprawnych. Zbadano także praktykę orzecznictwą w zakresie, w jakim odnosi się tytułowej problematyki.

Słowa kluczowe: stypendium dla niepełnosprawnych, postępowanie stypendialne w sprawach studentów niepełnosprawnych, uchylenie decyzji stypendialnej, stwierdzenie nieważności decyzji stypendialnej, wznowienie postępowania stypendialnego

* dr hab., prof. UŚ, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Śląski w Katowicach (Polska), e-mail: agnieszka.ziolkowska@us.edu.pl, ORCID: 0000-0002-9933-2667

Artykuł opublikowany w formule otwartego dostępu (open access) na licencji Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

VERIFICATION OF FINAL DECISIONS ON SCHOLARSHIPS FOR STUDENTS WITH DISABILITIES UNDER EXTRAORDINARY MODES: THE MOST COMMON REASONS FOR THEIR INITIATION

ABSTRACT

The article examines the verification of final scholarship decisions issued to students with disabilities as an exception to the principle of permanence of administrative decisions, which is the foundation of legal certainty and guarantees the protection of acquired rights, from the point of view of typical (most common) reasons. For this purpose, the provisions of the Law on Science and Higher Education were analyzed insofar as they regulate the prerequisites for granting the benefit in question and allow the verification of scholarship decisions, as well as the provisions of the Code of Administrative Procedure governing extraordinary modes (resumption of administrative proceedings, declaration of invalidity of an administrative decision and revision of a decision based on special provisions), emphasizing the lack of discretion in their selection and the inadmissibility of simultaneous application. The considerations were based on the indication of typical premises for their application to decisions on material support for students with disabilities. Also examined was the jurisprudential practice related to the title issue.

Key words: scholarship for disabled students, scholarship proceedings in the rights of disabled students, revocation of a scholarship decision, annulment of a scholarship decision, resumption of scholarship proceedings

WSTĘP

Społeczność akademicka, w której najliczniejszą grupę stanowią studenci, ma zróżnicowany charakter. Składają się na nią zarówno osoby w pełni sprawne, jak i te z niepełnosprawnością, która może być rezultatem choroby (wrodzonej lub nabytej), wypadku albo procesu starzenia się. Otwarcie się szkolnictwa wyższego na tę grupę społeczną wymaga pozytywnej oceny i jest przejawem inkluzji społecznej. Włączanie osób zagrożonych wykluczeniem, a takimi są osoby z niepełnosprawnością, jest ważne także w sferze usług edukacyjnych i stanowi próbę wyrównywania szans w tej płaszczyźnie. Współcześnie sporo uwagi poświęca się problematyce dostępności, przez którą należy rozumieć eliminowanie wszelkich barier ograniczających korzystanie z dóbr publicznych przez możliwie szeroki krąg podmiotów, a także kreowanie rozwiązań zarówno architektonicznych, komunikacyjnych, jak i prawnych, które umożliwią osobom z trudnościami – o różnym charakterze – udział w życiu społecznym na równych z innymi zasadach. Jednocześnie niezbędne staje się wypracowanie instrumentów i mechanizmów, przy pomocy których będzie możliwy solidaryzm społeczny osób sprawnych z osobami z niepełnosprawnościami, w zakresie zarówno kształcenia, jak i prowadzenia działalności naukowej. W szkolnictwie wyższym do tych rozwiązań należą: zagwarantowanie realizacji wymagań wynikających z Ustawy o dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dnia 19 lipca 2019 r.¹ (w szczególności chodzi

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2022 r., poz. 2240 ze zm.

o dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną, co najmniej w zakresie określonym przez minimalne wymagania, o których mowa w art. 6 ustawy), ale także uelastycznienie procesu kształcenia poprzez umożliwienie indywidualnej organizacji toku studiów lub indywidualne dostosowanie studiów², ustanowienie asystenta dydaktycznego, możliwość korzystania z wypożyczalni sprzętu dla osób z niepełnosprawnościami, tworzenie i uczestnictwo w programach adresowanych do studentów z niepełnosprawnościami³ oraz pomoc o charakterze materialnym poprzez system stypendialny.

Prawną podstawę decyzji stypendialnej dla studenta niepełnosprawnego stanowi: art. 86 ust. 1 pkt 2 p.n.s.w.⁴ oraz uczelniane regulaminy świadczeń dla studentów (art. 95 p.n.s.w.). Postępowanie w sprawach stypendialnych prowadzone jest w trybie Kodeksu postępowania administracyjnego⁵ w pierwszej instancji przez komisję stypendialną, a w drugiej przez odwoławczą komisję stypendialną. Świadczenia są finansowane z funduszu stypendialnego, o którym mowa w art. 412 ust. 1 p.n.s.w. i art. 413 p.n.s.w. (w odniesieniu do uczelni niepublicznych), ale jego wysokość ustala w drodze zarządzenia rektor uczelni. Wsparcie materialne studentów z niepełnosprawnością następuje po przeprowadzeniu na jego wniosek – złożony najczęściej drogą elektroniczną⁶ poprzez system obsługi studentów wykorzystywany w uczelni – postępowania stypendialnego, które kończy decyzja administracyjna (pozytywna lub negatywna, czyli odpowiednio na jej podstawie student nabywa uprawnienie lub nie). Po uzyskaniu przez decyzję przymiotu ostateczności wchodzi do obrotu prawnego i wywołuje skutek prawny. Niemniej po tym, jak zostanie wykorzystany zwykły administracyjny tok weryfikacji decyzji stypendialnej, mogą wyjść na jaw wadliwości stanowiące *asumpt* do uruchomienia jednego z trybów nadzwyczajnych, regulowanych w k.p.a.

Na marginesie zauważyć należy, że także organy jednostek samorządu terytorialnego mają przyznaną dowolność w zakresie kreowania rodzajów stypendium, stąd nie można *a priori* wyłączyć możliwości przyznania także stypendium dla niepełnosprawnego studenta, choć najczęściej są to stypendia naukowe, artystyczne

² Regulaminy różnych uczelni wyższych albo przewidują taką możliwość w ramach IOS (Regulamin studiów UW z 2019 r. § 26, ust. 4, pkt 7), albo wyróżniają odrębnie IDS (por. Regulamin studiów UŚ z 2023 r., § 16).

³ Np. programy uczelni, przykładowo Program dla Osób z niepełnosprawnościami „Niepełnosprawni – Pełnosprawni na studiach”, <http://niepelnosprawni.wsg.byd.pl/id,200/>, program-niepelnosprawni-pelnosprawni-na-studiach, projekt „Aktywny absolwent” Polskiego Związku Niewidomych, <https://pzn.org.pl/aktywny-absolwent/>, Programu „Aktywny samorząd”, <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/aktywny-samorzad/>, Program „STUDENT II”, <https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-ktorych-reali/student-ii/> (dostęp: 28.01.2024).

⁴ Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 742 ze zm., dalej jako p.n.s.w.

⁵ Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 775 ze zm., dalej jako k.p.a.

⁶ Zdarza się, że uczelnie przewidują uruchomienie postępowania stypendialnego najpierw poprzez rejestrację, a następnie niezbędne jest wydrukowanie wniosku i doręczenie do organu stypendialnego.

i sportowe⁷ (art. 96 p.n.s.w.). Wówczas to do właściwości organów jednostki samorządu terytorialnego należy określenie kryteriów i sposobów przyznawania stypendium, maksymalnej wysokości stypendium, o którą może ubiegać się student oraz warunków wypłacania stypendium. Student natomiast spełniający określone wymagania określone w uchwale organu może pobierać je z dwóch źródeł (z uczelni i samorządu). Podkreślenia jednak wymaga, że stypendium finansowane przez jednostkę samorządu terytorialnego nie zawsze jest przyznawane w drodze decyzji administracyjnej⁸ (może mieć formę zarządzenia wójta⁹ lub decyzji, ale nie w rozumieniu k.p.a.¹⁰), i dlatego zostaje wyłączone z dalszych rozważań.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ JAKO PRZESŁANKA PRYZNANIA STYPENDIUM

Na wstępie należy podkreślić, iż system prawny nie zna określenia „osoba z niepełnosprawnością”. Jak wyjaśniła Rada Języka Polskiego przy PAN w marcu 2021 r.¹¹, użycie zwrotu „osoba niepełnosprawna” nie jest automatycznie stygmatyzujące. Język ma jednak charakter żywy i coraz częściej, także w tekstach urzędowych, pojawia się to nowe określenie, czyli „osoba z niepełnosprawnością”, jako wyraz inkluzji, także w wymiarze semantycznym¹². Proces ten jest także widoczny w szkolnictwie wyższym, gdzie tworzy się np. centra wsparcia dla osób z niepełnosprawnością¹³ czy biura ds. osób z niepełnosprawnością¹⁴ (a nie dla niepełnosprawnych). Wspominane działania stanowią przy tym wyraz realizacji założeń preambuły ustawy o nauce i szkolnictwie wyższym, w której wskazano, że jednym z pryncypiów szkolnictwa wyższego jest współkształtowanie standardów moralnych obowiązujących w życiu publicznym. Ustawodawca także dostrzega potrzebę ujednolicenia terminologii w aktach normatywnych, głównie w duchu Konwencji

⁷ Zob. Np. Uchwała Nr LXVIII/1772/23 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie zasad udzielania i wysokości stypendiów dla studentów i doktorantów w ramach Studenckiego Programu Stypendialnego.

⁸ Wyrok WSA w Olsztynie z 10.2.2022 r., II SA/OI 818/21.

⁹ Uchwała nr XXX/384/2018 Rady Gminy Michałowice z dnia 15 lutego 2018 r. w sprawie zasad przyznawania stypendiów im. Jana Pawła II studentom szkół wyższych.

¹⁰ Zob. np. Uchwała nr XXXVI/575/21 Rady Miejskiej w Nysie z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie zasad przyznawania stypendiów dla studentów w ramach Programu Stypendialnego „Stypendia Burmistrza Nysy” (§ 4, ust. 11).

¹¹ <https://rjp.pan.pl/porady-jezykowe-main/2014-wyrazenia-osoba-niepelnosprawna-i-osoba-z-niepelnosprawnoscia-2> (dostęp: 12.02.2024), Wyrażenia „osoba niepełnosprawna” i „osoba z niepełnosprawnością”, opinia dr. hab. Marka Łazińskiego, prof. UW, w imieniu Rady Języka Polskiego, marzec 2021 r.

¹² Szerzej zob. np. D. Galasiński, *Osoby niepełnosprawne czy z niepełnosprawnością?*, „Niepełnosprawność – Zagadnienia, Problemy, Rozwiązania” 2013, nr 4 (9), s. 3–6; M. Szeroczyńska, *Niepełnosprawność i osoba niepełnosprawna*, w: *Polska droga do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ*, Kraków 2008, s. 18.

¹³ Np. <https://wszop.edu.pl/centrum-wsparcia-osob-z-niepelnosprawnoscia/>, <https://cwozn.ujk.edu.pl/>

¹⁴ Np. <https://bon.uw.edu.pl/>, <https://www.umcs.pl/pl/zespol-ds-wsparcia-osob-z-niepelnosprawnosciami,3222.htm> (dostęp: 28.01.2024).

o niepełnosprawnych¹⁵. Zgodnie bowiem z art. 1 zd. 2 Konwencji do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Zarówno art. 86 ust. 1 pkt 2 p.n.s.w., w którym wskazuje się stanowiące przedmiot analizy stypendium, jak i w treści art. 89 p.n.s.w. – gdzie określa się warunki, jakie musi spełnić student, aby otrzymać tytułowe stypendium – ustawodawca nie posługuje się zwrotem „osoba z niepełnosprawnością”, lecz osoba niepełnosprawna.

Zgodnie z dyspozycją art. 89 p.n.s.w. stypendium dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student mający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹⁶. W świetle tego aktu osobą niepełnosprawną (to kategoria normatywna) jest osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności określonych w art. 3 ustawy (znaczny, umiarkowany, lekki), lub osoba o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, albo osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przed ukończeniem 16. roku życia. W zależności od stopnia niepełnosprawności osoba wymaga – w celu pełnienia ról społecznych – stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (stopień znaczny), czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (stopień lekki), albo ma ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (stopień lekki). Przesłanką otrzymania przedmiotowego stypendium jest posiadania aktualnego orzeczenia o zaliczeniu do I, II lub III grupy inwalidzkiej. O niepełnosprawności orzekają zasadniczo pierwszoinstancyjnie powiatowe (miejskie) oraz w drugiej instancji wojewódzkie¹⁷ zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia przez nich wydawane są dokumentami urzędowymi, w rozumieniu art. 76 § 1 k.p.a., i stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone. Z tego powodu mają szczególną moc dowodową, oznaczającą, że organ nie może odrzucić istnienia faktu stwierdzonego w dokumencie urzędowym bez przeprowadzenia przeciwdowodu¹⁸. W dalszej konsekwencji rektor (komisja stypen-

¹⁵ Sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 1169, oraz z 2018 r., poz. 1217). Zob. też przegląd terminologii stosowanej w różnych aktach prawnych, odnoszącej się do niepełnosprawności lub jej rodzajów, pod kątem spójności i zgodności z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, oraz propozycje zmian aktów prawnych ujednolicające i dostosowujące tę terminologię, Warszawa 2022, file:///C:/Users/user/Downloads/Przeg1%C4%85d_terminologii_stosowanej_w_r%C3%B3żnych_aktach_prawnych.pdf (dostęp: 28.01.2024).

¹⁶ Dz.U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.

¹⁷ M.in. także przeprowadzają specjalistyczne badania, w tym psychologiczne, osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, na podstawie skierowań wystawionych odpowiednio przez lekarzy lub psychologów członków zespołów orzekających o niepełnosprawności.

¹⁸ Wyrok NSA z 24.05. 2022 r., I GSK 477/22.

dialna), przyznając stypendium dla osoby niepełnosprawnej, nie może samodzielnie przyjmować daty powstania orzeczenia, gdyż stanowiłoby to naruszenie właściwości rzeczowej wspomnianych zespołów, które w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności powinny wskazać m.in.: datę lub okres powstania niepełnosprawności oraz datę lub okres powstania ustalonego stopnia niepełnosprawności. Zasada ta dotyczy także sytuacji, w której po wydaniu orzeczenia przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, a w czasie orzekania o ustaleniu prawa do stypendium dla osób niepełnosprawnych, wyszłyby na jaw nowe dowody lub dokumenty, mające znaczenie dla ustalenia daty powstania niepełnosprawności. Pojawienie się *novum* na tym etapie postępowania stypendialnego wyklucza powstania właściwości do ich rozstrzygnięcia przez rektora (komisję stypendialną).

Podkreślenia przy tym wymaga, że ustalenie daty lub okresu powstania niepełnosprawności oraz jej stopnia nie ma charakteru dowolnego lecz przeciwnie, następuje w sposób sformalizowany, na podstawie określonych prawem dokumentów medycznych¹⁹ oraz przebiegu schorzenia. Postępowanie w tej sprawie ma charakter wnioskowy, ponieważ uruchamia go albo wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, albo, za ich zgodą, wniosek ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych. Również z inicjatywy osoby niepełnosprawnej powiatowy albo wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności może w każdym czasie zmienić wcześniej wydane i obowiązujące orzeczenie o niepełnosprawności²⁰. Jak bowiem podkreśla się w orzecznictwie sądowym:

Skutki orzeczenia o niepełnosprawności wynikają z solidaryzmu i odnoszą się do sfery społecznej, w której organy państwa podejmują działania dla zniwelowania dysproporcji w zakresie jakości życia i funkcjonowania w społeczeństwie, pomiędzy osobami zdrowotnymi, a osobami mającymi długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami²¹.

PRZESŁANKI PRYZNANIA STUDENTOWI STYPENDIUM DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Zgodnie z regulacją zawartą w przepisie art. 86 ust. 1 pkt 2 p.n.s.w. student może ubiegać się o stypendium dla osób niepełnosprawnych. Prawo do pobierania stypendium nie powstaje *ex lege*, na skutek uzyskania statusu studenta przez osobę uprawnioną. Prawną formą przyznania świadczenia stypendialnego jest decyzja administracyjna (art. 86 ust. 2 p.n.s.w.). Świadczenie to, obok stypendium socjalnego, zapomogi i stypendium rektora, jest przyznawane przez komisję stypendialną i odwoławczą komisję stypendialną. Większość członków komisji stanowią

¹⁹ Wyrok WSA w Łodzi z dnia 26 lipca 2022 r., III SA/Łd 356/22.

²⁰ Zob. postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., III UZP 8/22, OSNP 2023/11/120.

²¹ Wyrok NSA z dnia 17 września 2020 r., I OSK 330/20, Legalis.

studenci. Stypendialną decyzję administracyjną podpisuje przewodniczący komisji albo upoważniony przez niego wiceprzewodniczący komisji.

Ustawodawca w p.n.s.w. określił zarówno pozytywne, jak i negatywne przesłanki przyznania stypendium dla osoby niepełnosprawnej. Do pierwszej grupy należy, obok oczywistej przesłanki, jaką jest posiadanie statusu studenta na studiach pierwszego stopnia, studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich, posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia, o którym mowa w art. 5 (orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy, traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; niezdolności do samodzielnej egzystencji, traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; całkowitej niezdolności do pracy, traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; częściowej niezdolności do pracy, traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności) oraz art. 62 (osoby, które przed dniem wejścia w życie Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych²² zostały zaliczone do jednej z trzech grup inwalidów²³) – *ut supra*. W czasie postępowania stypendialnego student winien przedłożyć orzeczenie, które ma być ważne, aktualne i wskazujące okres, na który jest przyznane. Ponadto pomoc finansowa w wypadku tytułowego stypendium jest przyznawana na wniosek, stąd niezbędne jest jego przygotowanie poprzez uzupełnienie właściwych pól (gdy istnieje gotowy formularz), ewentualnie sformułowanie i skuteczne złożenie lub doręczenie.

Negatywne przesłanki przyznania stypendium osobie z niepełnosprawnością tworzą triadę, a spełnienie którejkolwiek z nich stanowi wystarczającą i autonomiczną podstawę do wydania decyzji odmawiającej przyznania stypendium. Pierwsze ograniczenie zapobiega multiplikacji pobierania stypendiów dla osoby niepełnosprawnej na kilku kierunkach, na których kształci się student. Nie wyklucza to jednak pobierania innego rodzaju stypendium na drugim kierunku (np. socjalnego czy rektora), po spełnieniu przesłanek warunkujących ich przyznanie. Stypendium dla osoby niepełnosprawnej może być pobierane tylko na jedynym, wskazanym przez wnioskującego kierunku studiów (art. 93 ust. 2 p.n.s.w.). Przy tym podkreślenia wymaga, że ograniczenie pomocy finansowej do jednego kierunku studiów nie narusza konstytucyjnych praw obywatela do nauki ani też zasady równości wobec prawa²⁴.

Możliwość przyznania pomocy materialnej wykluczona jest nadto w przypadku ukończenia studiów drugiego stopnia. Student uczący się na pierwszym kierunku studiów nie jest bowiem w takiej samej sytuacji jak student podejmujący naukę na kolejnym kierunku po ukończeniu jednego kierunku, na którym uzyskał już tytuł zawodowy magistra, magistra inżyniera lub równorzędny²⁵ (art. 93 ust. 3 pkt 1 p.n.s.w.).

²² Tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.

²³ Gdzie I grupa inwalidów traktowana jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; II grupa inwalidów traktowana jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; III grupa inwalidów traktowana jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

²⁴ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 10 września 2020 r., II SA/Sz 1200/19.

²⁵ *Ibidem*.

Negatywną przesłanką przyznania stypendium jest nadto sytuacja, kiedy po uzyskaniu tytułu zawodowego student ponownie podejmuje studia pierwszego stopnia (art. 93 ust. 3 pkt 2 p.n.s.w.). Brak tego ograniczenia przekreślałby istotę wsparcia finansowego dla osób z niepełnosprawnością i w istocie sprowadzałoby się ono do dofinansowania dalszej nauki. Wskazane stypendium można przyznać tylko wtedy, gdy drugi kierunek prowadzi do uzyskania po raz pierwszy tytułu magistra, magistra inżyniera lub równorzędnego²⁶.

Trzecią przesłanką negatywną jest cezura czasowa. Łączny okres, przez który przysługuje świadczenie, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2, wynosi 12 semestrów, bez względu na ich pobieranie przez studenta, z zastrzeżeniem, że w ramach tego okresu świadczenia przysługuje na studiach: pierwszego stopnia – nie dłużej niż przez 9 semestrów; drugiego stopnia – nie dłużej niż przez 7 semestrów. Istotnym jest, iż do przewidzianych w art. 93, ust. 4 okresów wlicza się wszystkie rozpoczęte przez studenta semestry na studiach pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich, i bez znaczenia pozostaje, jak długo osoba posiadała na nich status studenta, w szczególności czy był to tylko miesiąc, czy cały semestr. Istotna jest wyłącznie ilość rozpoczętych semestrów, a nie ukończenie rozpoczętego semestru nauki. Co więcej, po nowelizacji wynikającej z Ustawy z dnia 17.11.2021 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw²⁷, relewantne pozostaje to, czy w okresie wskazanym w treści tego przepisu student pobierał stypendium, czy też z niego nie korzystał. Zerwano z powiązaniem okresu prawa do świadczeń z okresem bycia faktycznym ich beneficjentem na rzecz ścisłego powiązania ich jedynie z okresem studiów, nie natomiast z okresem, w jakim student rzeczywiście ze świadczeń korzystał. Okres, przez jaki student faktycznie korzystał już ze świadczeń, przestał mieć znaczenie dla ustalenia okresu uprawniającego do ich pobierania²⁸. Podkreślenia wymaga, że wskazane w art. 93 ust. 4 p.n.s.w. okresy są dłuższe o 2 semestry w wypadku, gdy student podjął jednolite studia magisterskie, których czas trwania określony w przepisach prawa wynosi 11 (studia na kierunku farmacja) albo 12 semestrów (tak jak w przypadku studiów medycznych). To rozwiązanie pozwala na korzystanie ze wsparcia materialnego np. studentom korzystającym w czasie studiów z urlopów macierzyńskich albo zdrowotnych. W wypadku, gdy niepełnosprawność powstała w trakcie studiów lub po uzyskaniu tytułu zawodowego, świadczenie, o którym mowa w art. 86 ust. 1 punkcie 2 przysługuje przez dodatkowy okres 12 semestrów, a zatem przez pełen cykl kształcenia na kolejnych studiach pierwszego i drugiego stopnia (łącznie przez okres do 12 semestrów)²⁹. Wskazane zasady przyznawania stypendium osobie z niepełnosprawnością znajdują zastosowanie wobec osób, które kształciły się lub uzyskały tytuły zawodowe za granicą.

²⁶ Por. wyrok NSA z 31.10.2012 r., I OSK 1724/12, Legalis.

²⁷ Dz.U. z 2021 r., poz. 2232 ze zm.

²⁸ Tak wyrok WSA w Gliwicach z 28 lutego 2023 r., III SA/GI 31/23; wyrok WSA w Gdańsku z 15 czerwca 2023 r., III SA/Gd 110/23; wyrok WSA w Lublinie z 29 czerwca 2023 r., III SA/Lu 134/23.

²⁹ Zob. uzasadnienie Rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw, druk nr 1569.

W czasie postępowania wyjaśniającego, zmierzającego do ustalenia spełnienia przesłanek przyznania stypendium, istotną rolę odgrywa Zintegrowany System Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, o którym mowa w art. 342 p.n.s.w. Ten teleinformatyczny system zawiera m.in. bazę danych z wykazem studentów, w tym rodzaj przyznanych świadczeń, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkty 1–4 p.n.s.w., numer dyplomu ukończenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu, datę rozpoczęcia studiów, datę ich ukończenia i nazwę uzyskanego tytułu zawodowego albo datę skreślenia z listy studentów (art. 344 p.n.s.w.). Stanowi zatem źródło informacji, za pomocą których możliwe jest ustalenie przebiegu studiów każdego studenta, w szczególności rozpoczętych przez niego semestrów, zwłaszcza gdy studia były odbywane w różnych uczelniach. Niemniej, opierając rozstrzygnięcie na danych z systemu POL-on, należy wskazać dzień, na który dane te były pobierane w celu wykorzystania w postępowaniu, a w przypadku zakwestionowania prawidłowości danych zawartych w systemie POL-on, niezbędnym staje się wyjaśnienie okoliczności podniesionych przez studenta przez organ przyznający stypendium. Tylko w taki sposób uzupełniony „materiał dowodowy pozwoli na jednoznaczne określenie, czy student spełnia warunki do przyznania stypendium”³⁰. Elementem postępowania wyjaśniającego są także oświadczenia studenta o nieposiadaniu tytułu zawodowego, o niepobieraniu stypendium dla osób niepełnosprawnych na innym kierunku studiów lub w innej uczelni, ewentualnie o nieposiadaniu statusu kandydata na żołnierza zawodowego lub żołnierza zawodowego, *ut infra*. W oświadczeniach powinna znaleźć się klauzula o odpowiedzialności karnej za podanie nieprawdziwych danych na podstawie art. 233 § 1 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny³¹.

Przepisy wewnątrzuczelniane niektórych uczelni wyższych poszerzają ustawowe przesłanki wykluczające przyznanie stypendium osobie z niepełnosprawnością, wskazując dodatkowo niedopuszczalność jego przyznania studentom będącym kandydatami na żołnierzy zawodowych lub żołnierzami zawodowymi, którzy podjęli studia na podstawie skierowania przez właściwy organ wojskowy i otrzymali pomoc w związku z pobieraniem nauki na podstawie przepisów o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Nie przyznaje się też stypendium funkcjonariuszom służb państwowych w służbie kandydackiej albo tym będącym funkcjonariuszami służb państwowych, którzy podjęli studia na podstawie skierowania lub zgody właściwego przełożonego i otrzymali pomoc w związku z pobieraniem nauki na podstawie przepisów o służbie o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych³². W systemie POL-on nie znajdują się informacje o studencie, który jest jednocześnie żołnierzem zawodowym.

³⁰ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 3 sierpnia 2023 r., II SA/Sz 466/23.

³¹ Dz.U. z 2024 r., poz. 17 ze zm.

³² Zob. np. § 4 ust. 5 Regulaminu świadczeń dla studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 19 września 2023 r., <https://www.ur.edu.pl/pl/student/stypendia-zapomogi-kredyty-ubezpieczenia/stypendia/regulamin-swiadczen-wnioski>, § 4 ust. 10 Regulaminu świadczeń dla studentów Powszechnej Wyższej Szkoły Humanistycznej „Pomerania” w Chojnicach z dnia 30 września 2022 r., <http://www.pomeraniachojnice.edu.pl/653-2/>, § 2 ust. 2 Regulaminu świadczeń dla studentów Uczelni Lingwistyczno-Technicznej w Przasnyszu z dnia 25 września 2023 r., <https://ult.edu.pl/wp-content/uploads/2023/12/Zalacznik-nr-31-REGULAMIN-SWIADCZEN-DLA-STUDENTOW-ULT-W-PRZASNYSZU.pdf> (dostęp: 28.01.2024).

NADZWYCZAJNE TRYBY WERYFIKACJI OSTATECZNYCH DECYZJI STYPENDIALNYCH WYDANYCH OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Organy właściwe do prowadzenia postępowań w sprawie przyznania stypendium dla osoby z niepełnosprawnością mogą wszcząć z urzędu (*ex officio*) lub na wniosek postępowanie w trybie nadzwyczajnym, regulowanym w rozdziałach 12 i 13 k.p.a. Stanowią one wyjątek od zasady trwałości decyzji administracyjnej; w swoim formalnym aspekcie zasada ta wyraża się w tym, że ostateczne decyzje obowiązują dopóty, dopóki nie zostaną uchylone lub zmienione przez nową decyzję opartą na odpowiednim przepisie prawnym. Służy ona bowiem realizacji takich wartości jak pewność prawa, zaufanie do państwa, czy ochrona praw nabytych. Jednak za zastosowaniem tych trybów przemawia istotna wadliwość, tkwiąca albo w rozstrzygnięciu albo w czynnościach poprzedzających jego wydanie, albo wynikająca z *lex specialis*. Ważnym jest, aby organ, uruchamiając któryś z trybów, wyraźnie wskazał, jakie okoliczności legły u podstaw wzruszenia decyzji ostatecznej oraz które konkretnie przepisy znajdują zastosowanie we właściwej procedurze. Przedmiotem postępowań nadzwyczajnych mogą być ostateczne decyzje zarówno pozytywne (przyznające stypendium), jak i negatywne (odmawiające świadczenia).

UCHYLENIE LUB ZMIANA DECYZJI, NA MOCY KTÓREJ STRONA NABYŁA PRAWO NA PODSTAWIE *LEX SPECIALIS*

Zgodnie z brzmieniem art. 86 ust. 4 p.n.s.w. rektor, w drodze decyzji administracyjnej, uchyla decyzję komisji stypendialnej lub odwoławczej komisji stypendialnej niezgodną z przepisami prawa. Z uprawnienia tego może skorzystać z urzędu zarówno w odniesieniu do decyzji nieostatecznej (pierwszoinstancyjnej), jak i ostatecznej (pierwszoinstancyjnej po upływie terminu do wniesienia odwołania i drugoinstancyjnej wydanej przez komisję odwoławczą). Uprawnienie Rektora w tym zakresie jest pozakodeksową formą eliminacji rozstrzygnięcia komisji stypendialnej, wynikającą z art. 86 ust. 4 p.n.s.w. przepisu prawa materialnego³³. Rozstrzygnięcie wydane w tym trybie ma charakter kasatoryjny, bez rozstrzygnięcia o istocie sprawy, co oznacza powrót sprawy do komisji, która wydała uchyloną decyzję nieostateczną. W wypadku ostatecznych decyzji stypendialnych ich podstawą jest art. 86 ust. 4 p.n.s.w. oraz art. 163 k.p.a., który dopuszcza zmianę lub uchylenie decyzji, na mocy której strona nabyła prawo, w innych przypadkach oraz na innych zasadach niż określone w k.p.a. przy czym przepis ten nie może stanowić samodzielnej podstawy uchylenia czy zmiany decyzji ostatecznej stypendialnej, gdyż jest przepisem odsyłającym³⁴. W orzecnictwie sądowym podkreśla się także, że współstosowanie art. 163 k.p.a. „wraz z odpowiednimi przepisami prawa materialnego

³³ Por. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 września 2022 r., II SA/Po 412/22.

³⁴ Por. też K. Kotarba, *Przesłanki uzasadniające odwołalność decyzji administracyjnych na podstawie art. 163 k.p.a.*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 1, s. 43.

nie jest nie tylko konieczne, ale wręcz jest to zabieg pozbawiony jakiegokolwiek znaczenia dla praw lub obowiązków adresata wydawanej decyzji. Obowiązkiwanie i stosowanie przepisów w stosunku do kodeksu odrębnych nie wymaga ani sygnalizowania ani tym bardziej powoływania przepisu, którego funkcja ogranicza się do informacyjnej czy kognitywnej, a więc pozanormatywnej³⁵. Wzruszanie w tym trybie decyzji nieostatecznej naruszałoby zasadę dwuinstancyjności postępowania. Przesłanką uzasadniającej jej wydanie jest stwierdzenie wydania w sposób niezgodny z przepisami prawa, przez co należy rozumieć działanie komisji z naruszeniem prawa zarówno materialnego (np. w postaci naruszenia p.n.s.w. czy regulaminu przyznawania stypendiów – art. 95 p.n.s.w.³⁶), jak i procesowego (np. brak zaświadczenia wydanego przez właściwy organ³⁷, brak wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego). Wzruszenie decyzji stypendialnej w trybie powołanych przepisów wymaga: stwierdzenia, że decyzja tworzy dla stron prawa nabyte (tj. przyznano stypendium; podkreślenia przy tym wymaga, że: „Nabycie prawa z decyzji utożsamia się z korzyścią, jaką strona wyciąga pod względem prawnym z załatwienia jej sprawy decyzją administracyjną. Ustalenie tego, że decyzja tworzy prawa nabyte wymaga zatem zbadania treści rozstrzygnięcia lub stwierdzenia, że z jej treści strony mogą wyciągać dla siebie korzyści prawne, wywieść uprawnienia lub sprecyzować obowiązki innych podmiotów, które byłyby korelatem ich uprawnień”³⁸), ustalenie, iż obowiązują przepisy odrębne, dopuszczające wprost wzruszenie decyzji (art. 86 ust. 4 p.n.s.w.), rozstrzygnięcie, czy w istniejącym stanie prawnym i faktycznym można zastosować szczególny tryb wzruszenia decyzji, ponieważ są podstawy do zastosowania regulacji przepisów odrębnych³⁹. Zastosowanie wskazanego trybu bez wątplenia stanowi odstępstwo od fundamentalnej zasady państwa prawa – ochrony praw dobrze nabytych, mającej wymiar materialnoprawny, oraz od zasady trwałości decyzji ostatecznych (art. 16 § 1 k.p.a.), mającej walor formalnoprawny. Przepis art. 163 k.p.a. pełni przy tym „jedynie funkcję swoistego zwornika pomiędzy procesową instytucją uchylecia decyzji a materialnoprawną instytucją cofnięcia uprawnienia, której następstwem jest również utrata bytu prawnego decyzji uprawniającej”⁴⁰. W orzecznictwie sądowym podkreśla się, przy tym, że „realizacja uprawnienia nabytego na mocy decyzji powoduje jego wygaśnięcie, a brak stosunku administracyjnoprawnego, powstałego na mocy decyzji konstytutywnej, powoduje brak podstaw prawnych do dokonania zmiany bądź uchylecia decyzji, która stosunek ten kształtowała, na podstawie art.

³⁵ Wyrok NSA z dnia 29 lipca 2022 r., I GSK 2764/18.

³⁶ Ustalenie regulaminu jest obligatoryjne w szkołach wyższych zarówno publicznych, jak i niepublicznych. Jest podejmowane w ramach władztwa zakładowego oraz przyznanej uczelni autonomii w porozumieniu z samorządem studenckim. Zakres przedmiotowy regulaminu jest zeterminowana art. 95 p.n.s.w.

³⁷ Zob. np. wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 stycznia 2021 r., II SA/Wa 1127/20.

³⁸ Wyrok NSA z dnia 27 stycznia 2011 r., I OSK 1574/10, tak też A. Ziółkowska, *Zmiana i uchylecie decyzji administracyjnej na podstawie art. 154 i 155 k.p.a.*, w: J. Niczyporuk (red.), *Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie K.P.A.*, Lublin 2010, s. 961.

³⁹ Wyrok NSA z dnia 24 września 2014 r., II GSK 1237/13.

⁴⁰ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 marca 2011 r., II SA/Wa 1531/10.

163 Kodeksu postępowania administracyjnego, a w konsekwencji skutkuje bezprzedmiotowością postępowania w tym trybie⁴¹.

Zanim organ dokona weryfikacji ostatecznej decyzji stypendialnej, musi wybrać właściwy tryb postępowania. W pierwszej kolejności najpierw musi ocenić, czy przepis szczególny, do którego odsyła art. 163 k.p.a., umożliwia uchylenie lub zmianę decyzji na podstawie wskazanych w nim przesłanek. W wypadku, gdy przepisy pozakodeksowe nie pozwalają na eliminację wadliwej decyzji stypendialnej w takim trybie, konieczne jest ustalenie, czy istnieją podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji (art. 156 k.p.a.) lub wznowienia postępowania (art.: 145, 145a, 145aa, 145b). Przepisy te wskazują wady o charakterze kwalifikowanym, które uzasadniają zastosowanie jednej z tych dwóch procedur⁴². Przy czym w przypadku zbiegu przesłanek do stwierdzenia nieważności decyzji i wznowienia postępowania, pierwszeństwo należy dać trybowi wywołującemu skutki najdalej idące, czyli pierwszemu ze wskazanych.

STWIERDZENIE NIEWAŻNOŚCI DECYZJI STYPENDIALNEJ

W razie, gdy decyzja stypendialna dotknięta jest wadami kwalifikowanymi⁴³, materialnymi (dotyczącymi podmiotu stosunku prawnego, jego przedmiotu, podstawy prawnej albo innych wad wynikających z przepisów szczególnych), przeprowadza się postępowanie nieważnościowe (art. 156 k.p.a. i nast.). Stwierdzając nieważność decyzji, organ administracji publicznej autorytatywnie wskazuje ciężką wadliwość decyzji, tkwiącą w niej od dnia wydania, i wydaje decyzję deklaratoryjną ze skutkiem *ex tunc*⁴⁴, o charakterze kasatoryjnym. Tryb nieważnościowy najczęściej znajduje zastosowanie w przypadkach, gdy decyzja stypendialna została wydana np. z rażącym naruszeniem prawa, dotyczyła sprawy stypendialnej już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną, została skierowana do studenta niebędącego stroną w sprawie – wówczas w odniesieniu do decyzji ostatecznej znajdzie zastosowanie art. 156 k.p.a. W pierwszym ze wskazanych wad materialnych przypadków niezbędne jest stwierdzenie oczywistości naruszenia prawa, polegającego na bezspornej, oczywistej⁴⁵, widocznej na pierwszy „rzut oka” sprzeczności pomiędzy treścią rozstrzygnięcia a przepisem prawa stanowiącym jego podstawę prawną. Oznacza to, że wystarczający jest zabieg polegający na prostym zestawieniu treści rozstrzygnięcia z treścią zastosowanego przepisu prawa, który daje wynik oczywistej niezgodności. O rażącym naruszeniu prawa można mówić, gdy przepis prawa materialnego, będący podstawą prawną decyzji, czyli w wypadku decyzji stypen-

⁴¹ Wyrok WSA w Opolu z dnia 22 kwietnia 2008 r., II SA/Op 57/08.

⁴² Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 18 listopada 2008 r., IV SA/Gl 680/08.

⁴³ Por. np. M. Kamiński, *Nieważność decyzji administracyjnej. Studium teoretyczne*, Kraków 2006, s. 46.

⁴⁴ Choć decyzja ta zawiera elementy konstytutywne, zob. J. Borkowski, w: B. Adamiak, J. Borkowski, *KPA. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 746.

⁴⁵ Por. J. Jendrośka, B. Adamiak, *Zagadnienie rażącego naruszenia prawa w postępowaniu administracyjnym*, „Państwo i Prawo” 1986, z. 1, s. 69.

dialnych dla osób z niepełnosprawnością art. 86 ust. 1 pkt 2 p.n.s.w. i przepisy wewnątrczucelniane (w tym regulamin świadczeń dla studentów, o którym mowa w art. 95 p.n.s.w.), zostały zastosowane w ten sposób, że w ich wyniku powstał stosunek prawny, który nie mógł powstać na gruncie tego przepisu⁴⁶. Podkreślenia jednak wymaga, że „w sposób rażący może zostać naruszony wyłącznie przepis, który może być stosowany w bezpośrednim rozumieniu, to znaczy taki, który nie wymaga stosowania wykładni prawa”⁴⁷, przepis, który jest jasny i precyzyjny. Jako rażąco naruszającego prawo nie można traktować takiego rozstrzygnięcia, które wynika z odmiennej interpretacji danej normy prawnej. Częstym przypadkiem powoływania się na wadę skutkującą stwierdzeniem nieważności z powodu rażącego prawa przez studentów przed nowelizacją z 2021 r., *ut supra*, było rozumienie regulacji zawartej w art. 93 ust. 4 p.n.s.w. Wykładnia zwrotu „rażące naruszenie prawa” powinna uwzględniać skutki naruszenia prawa, jego zakres i rodzaj⁴⁸. Stąd dla spełnienia wskazanej przesłanki stwierdzenia nieważności decyzji muszą nadto wystąpić niemożliwe do zaakceptowania z punktu widzenia wymagań praworządności skutki decyzji⁴⁹.

Stwierdzenie nieważności decyzji stypendialnej, ze względu na wcześniejsze rozstrzygnięcie tej samej sprawy decyzją (*res iudicata*), jest możliwe tylko wtedy, gdy w przypadku obu spraw mamy do czynienia z tożsamością podmiotową i przedmiotową sprawy, oraz z tym samym stanem faktycznym i stanem prawnym. Tożsamość sprawy zachodzi zatem wtedy, gdy występują te same podmioty w sprawie, sprawa dotyczy tego samego przedmiotu i tego samego stanu prawnego w niezmienionym stanie faktycznym.

Dla zastosowania przesłanki stwierdzenia nieważności decyzji stypendialnej, określonej w art. 156 § 1 pkt 4 k.p.a. (została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie), nie jest wystarczające nieprawidłowe oznaczenie strony, poprzez błędną pisownię imienia, nazwiska studenta. Warunkiem koniecznym jest, aby decyzja kształtowała sytuację prawną podmiotów, którzy nie powinni być jej adresatami⁵⁰, gdyż nie mieli interesu prawnego lub obowiązku w sprawie⁵¹, czyli np. studenta, który nie wnioskował o stypendium dla niepełnosprawnych, albo studenta, który nie może być podmiotem praw z uwagi na brak spełnienia materialnych przesłanek wynikających z p.n.s.w. Nie jest przy tym nieważna decyzja, w której nastąpiło niepełne określenie studenta będącego stroną postępowania stypendialnego. Do stwierdzenia nieważności decyzji stypendialnej w tym trybie może dojść nadto w przypadku wydania decyzji w stosunku do osoby zmarłej⁵². Taka decyzja jest obar-

⁴⁶ Por. wyrok NSA z dnia 6 kwietnia 2022 r., II OSK 1029/19.

⁴⁷ Wyrok NSA z dnia 7 lipca 2023 r., III OSK 421/22.

⁴⁸ Zob. A. Sieniuć, *Rażące naruszenie prawa w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego*, w: J. Niczyporuk (red.), *Kodyfikacja postępowania administracyjnego...*, op. cit., s. 709; A. Zieliński, O „rażącym” naruszeniu prawa w rozumieniu art. 156 k.p.a., *„Państwo i Prawo”* 1986, z. 2, s. 104.

⁴⁹ Por. wyrok WSA w Opolu z dnia 30 grudnia 2022 r., II SA/Op 249/22.

⁵⁰ Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 25 października 2022 r., I SA/Po 327/22.

⁵¹ Por. A. Matan, w: G. Łaszczyca, C. Martysz, A. Matan, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 2007, s. 332.

⁵² Zob. np. wyrok NSA z dnia 6 lipca 2023 r., I OSK 621/20.

czona wadą nieważności i powinna być usunięta z obrotu prawnego⁵³. Sytuację wydania decyzji wobec studenta niebędącego stroną należy jednak odróżnić od doręczenia decyzji osobie nieposiadającej przymiotu strony. Doręczenie decyzji nie oznacza bowiem jej skierowania do adresata pisma, ale realizację czynności procesowo-technicznej związanej z realizacją obowiązku organu prowadzącego postępowanie.

Do przesłanek negatywnych stwierdzenia nieważności decyzji, określonych w art. 156 § 2 k.p.a., należy przedawnienie (nie stwierdza się nieważności decyzji z przyczyn wymienionych w art. 156 § 1 k.p.a., jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło 10 lat – termin przedawnienia możliwości stwierdzenia nieważności decyzji ma charakter materialny, nie może być zatem przywrócony) oraz nieodwracalność skutków prawnych decyzji (przez którą należy rozumieć niemożność cofnięcia, zniesienia, odwrócenia skutków prawnych decyzji za pomocą takich działań, do których organ administracji publicznej ma ustawowe umocowanie, czyli nie możliwość zastosowania formy aktu administracyjnego indywidualnego, czy też skorzystanie z drogi postępowania administracyjnego⁵⁴). Celem wskazanych przesłanek jest ochrona praw, które zostały nabyte już po wydaniu decyzji nieważnej.

Właściwym do stwierdzenia nieważności decyzji jest organ wyższego stopnia (rektor). Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji stypendialnej wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. Stroną postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji jest nie tylko strona postępowania zwykłego, zakończonego wydaniem kwestionowanej decyzji, lecz również każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczyć mogą skutki stwierdzenia nieważności decyzji. Skutkiem stwierdzenia nieważności jest powrót sprawy do ponownego rozpatrzenia, do postępowania głównego w zależności od tego, czy unieważniona została decyzja I czy II instancji. Jeżeli jednak od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji, o której mowa w art. 156 § 2 k.p.a., upłynęło 30 lat, nie wszczyna się postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji. Jeżeli z kolei nie można stwierdzić nieważności decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 156 § 2 k.p.a., organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie stwierdził nieważności decyzji. Decyzja taka powinna zawierać wskazanie istnienia pozytywnej przesłanki nieważności kwestionowanej decyzji stypendialnej (art. 156 § 1 k.p.a.), oznaczenie pojawienia się jednej z przesłanek negatywnych (art. 156 § 2 k.p.a.) oraz stwierdzenie, że kwestionowana decyzja została wydana z naruszeniem prawa (art. 158 § 2 w zw. z art. 156 § 2 k.p.a.).

Dystynkcje co do skutków prawnych między decyzją stwierdzającą nieważność a decyzją stwierdzającą wydanie decyzji z naruszeniem prawa sprowadzają się do tego, że w wyniku pierwszej następuje wyeliminowanie z obrotu prawnego wadliwej decyzji oraz zniesienie skutków prawnych, jakie wywołała, przywraca

⁵³ Zob. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 24 marca 2022 r., II SA/GI 1604/21.

⁵⁴ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 2 lutego 2007 r., IV SA/Wa 1990/06. Inaczej nieodwracalne skutki prawne rozumie L. Bosek, dla którego niemożność prawna przywrócenia stanu prawnego nie powinna być wiązana wyłącznie z kompetencją organu – zob. L. Bosek, *Glosa do Uchwały SN z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 73/02*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2003, nr 9.

stan poprzedni; natomiast w drugim przypadku decyzja stypendialna pozostaje w obrocie prawnym⁵⁵ wraz ze skutkami prawnymi, które wywołała, pomimo swojej wadliwości, i nie jest możliwa restytucja stanu prawnego istniejącego przed wydaniem tej decyzji.

WZNOWIENIE POSTĘPOWANIA STYPENDIALNEGO

Wadliwość formalna postępowania dotyczącego stypendium dla osoby z niepełnosprawnością wymaga zbadania istnienia przesłanek uzasadniających uruchomienie postępowania wznowieniowego (art. 145 k.p.a. i nast.). Do najczęstszych powodów wszczęcia tego trybu nadzwyczajnego należą przypadki oparcia ostatecznej decyzji stypendialnej na dowodach, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, a które okazały się fałszywe (art. 145 § 1 pkt 1 k.p.a.) oraz wyjście na jaw istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, a nieznanymi organowi, który wydał decyzję stypendialną (art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.).

Pierwszą ze wskazanych przyczyn postępowania wznowieniowego należy odnieść do wszelkich dowodów, jakie mogą się pojawić w czasie postępowania wyjaśniającego, zmierzającego do przyznania stypendium osobie z niepełnosprawnością, i nie jest uprawnione zawężanie tej przesłanki jedynie do dowodu z dokumentu, np. zaświadczenia, pomimo najczęstszego wykorzystywania w postępowaniu gabinetowym tego środka dowodowego. W szczególności zatem może pojawić się element fałszu w zeznaniach świadków⁵⁶, w oświadczeniu strony, zeznaniach strony złożonych w trybie przesłuchania strony, w opinii biegłego, w tłumaczeniu dokumentu przez tłumacza – co ma szczególne znaczenie w przypadku studentów, którzy kształcili się lub uzyskali tytuły zawodowe za granicą (dowody, składane przez stronę, powinny być sporządzone w języku polskim lub na ten język przetłumaczone). W wypadku dokumentu fałsz może mieć dwie postaci: fałsz materialnego i fałsz intelektualnego. Pierwszy polega na jego podrobieniu i oznacza sporządzenie dokumentu z zachowaniem pozorów, tak jakby pochodził od rzeczywistego wystawcy, albo na przerobieniu, tj. nadaniu dokumentowi innej treści, niż ją pierwotnie miał⁵⁷. Z kolei fałsz intelektualny oznacza poświadczenie nieprawdy, np. zaświadczenie odnosi się do okoliczności faktycznych lub stanu prawnego, które w rzeczywistości nie zaistniały, chociaż sam dokument co do formy jest autentyczny i nie budzi zastrzeżeń. Stwierdzenie fałszu dowodu nie należy do kompetencji organu prowadzącego postępowanie stypendialne. Wznowienie postępowania ze względu na fałszerstwo dowodów jest możliwe dopiero po stwierdzeniu tego faktu orzeczeniem sądu lub innego właściwego organu⁵⁸, skazującego

⁵⁵ Por. np. wyrok SN z dnia 14 lutego 2019 r., IV CSK 575/17.

⁵⁶ Zob. np. Z. Kukula, *Wpływ przestępstwa na akty administracyjne*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 1–2, s. 141.

⁵⁷ Wyrok NSA z dnia 5 listopada 2021 r., III OSK 4317/21.

⁵⁸ Zob. np. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 14 grudnia 2022 r., I SA/Po 280/22, oraz G. Krawiec, *Stwierdzenie sfalszowania dowodu (popelnienia przestępstwa) jako warunek wznowienia postępo-*

np. funkcjonariusza publicznego za poświadczenie w dokumencie nieprawdy, lub każdą osobę, która podrobiła bądź przerobiła dokument, w celu użycia go za autentyczny, z wyjątkiem sytuacji z art. 145 § 2–3 k.p.a., tzn. że postępowanie może być wznowione również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu, jeżeli sfałszowanie jest oczywiste, a wznowienie postępowania jest niezbędne dla uniknięcia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego albo poważnej szkody dla interesu społecznego (obie przesłanki muszą być spełnione kumulatywnie). O oczywistości, która powinna dotyczyć cech zewnętrznych fałszu, można mówić, gdy nie budzi on jakichkolwiek wątpliwości, jest bezsporny i pewny. Natomiast mogąca powstać szkoda musi być poważna (co wymaga wartościowania dokonanego przez organ), albo gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach prawa. Za niewystarczające należy uznać przekonanie o fałszerstwie lub jego domniemywanie⁵⁹. Wznowienie postępowania stypendialnego na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 k.p.a. wymaga zatem zasadniczo spełnienia trzech warunków: w postępowaniu dowodowym posłużono się sfałszowanym dowodem, fałsz został stwierdzony prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu oraz fałszywy dowód stanowił podstawę ustalenia okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy⁶⁰.

Warto zauważyć, że pobranie świadczenia dla osoby niepełnosprawnej, które zostało przyznane na podstawie nieprawdziwych danych lub fałszywego oświadczenia studenta, podlega zwrotowi. Co więcej, złożenie organowi stypendialnemu nieprawdziwych danych, albo nieprawdziwych oświadczeń, może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przez komisję dyscyplinarną dla studentów. Nie wyklucza to odpowiedzialności na podstawie odrębnych przepisów (Kodeksu karnego).

Drugą najczęstszą przesłanką wznowienia postępowania stypendialnego jest art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a. Przepis ten może stanowić podstawę rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy stypendialnej zakończonej ostateczną decyzją, o ile przedstawione przez stronę okoliczności faktyczne lub dowody (autonomicznie lub łącznie⁶¹) są nowe i nie były znane organowi rozpoznającemu sprawę w postępowaniu zwykłym, mają istotne znaczenie dla sprawy (muszą mieć charakter prawotwórczy, z punktu widzenia znajdującego zastosowanie w sprawie przepisu prawa materialnego, czyli mają wpływ na sposób konkretyzacji normy administracyjnego prawa materialnego, powinny mieć znaczenie dla sposobu ukształtowania praw stypendialnych strony w decyzji ostatecznej i podlegają ocenie organu w tym zakresie) i istniały w dniu wydania decyzji objętej żądaniem wznowienia⁶². Nie może zostać uznana za nową okoliczność informacja, do której organ stypendialny miał dostęp

wania administracyjnego na podstawie art. 145 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.a., „Przegląd Prawa Publicznego” 2008, nr 7–8, s. 89–96.

⁵⁹ Por np. wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 stycznia 2020 r., VII SA/Wa 1721/19.

⁶⁰ Wyrok NSA z dnia 5 października 2022 r., II OSK 3096/19.

⁶¹ Szerzej zob. A. Ziółkowska, *Kontrowersje w orzecznictwie sądowym i doktrynie na tle art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.*, „Samorząd Terytorialny” 2008, nr 5; eadem, *Nowe okoliczności i nowe dowody jako podstawa wznowienia ogólnego postępowania administracyjnego*, Sosnowiec 2008.

⁶² Por np. wyrok WSA w Białymstoku z dnia 18 stycznia 2022 r., II SA/Bk 583/21.

np. w POL-onie w czasie postępowania stypendialnego, ale z niej nie skorzystał. Co więcej, nie stanowi uzasadnienia dla wznowienia postępowania w tym przypadku zmiana oceny dowodów istniejących w aktach sprawy lub ich pominięcie. *Novum* – podstawa wznowienia postępowania musi odnosić się do wszelkich dowodów, zarówno osobowych, jak i rzeczowych. Przy czym nie spełnia warunku nowości taki dowód (lub okoliczność przedstawiająca stan faktyczny i prawny), który strona знаła i mogła się na niego powołać w postępowaniu stypendialnym. W orzecznictwie sądowym podkreśla się nadto, że „nie można wykluczyć sytuacji faktyczno-prawnej, w której określona okoliczność lub dowód, w sposób oczywisty, bez szczegółowego badania, nie tylko wyczerpuje przesłanki z art. 145 § 1 pkt 5 KPA, ale także wiąże się z naruszeniem prawa”⁶³.

Wskazane podstawy wznowienia postępowania stypendialnego dotyczą nieprawdziwego lub niepełnego obrazu rzeczywistości ustalonego przez organ, gdy postępowanie prowadzące do jej wydania było dotknięte kwalifikowaną wadą procesową. Uchybienia jednego z istotniejszych faz postępowania⁶⁴ – postępowania dowodowego – wpłynęły także na decyzję, która jest dotknięta kwalifikowaną wadą i byłaby najprawdopodobniej odmiennej treści, gdyby organ oparł się na niesfałszowanych dowodach albo miał ich pełne spektrum, realizując zasadę prawdy obiektywnej (art. 7 k.p.a.), nakazującą mu dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego i wyczerpujące rozpatrzenia całego materiału dowodowego.

Negatywnymi przesłankami wznowienia postępowania jest przedawnienie (uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło 10 lat, zaś z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3–8 oraz w art. 145a–145b, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło 5 lat – wskazane terminy mają charakter materialny i nie podlegają przywróceniu) oraz sytuacja, w której w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie decyzji dotychczasowej (art. 146 k.p.a.), tzn. że wadliwość procesowa nie wpłynęła na prawidłowe zastosowanie w sprawie przepisów prawa materialnego, a ich usunięcie we wznowionym postępowaniu prowadzi do wniosku, że treść rozstrzygnięcia winna pozostać niezmieniona, gdyż jest zgodna z prawem. Wskazane przesłanki ograniczają zatem możliwość rozstrzygnięcia we wznowionym postępowaniu o istocie sprawy.

Wznowienie postępowania następuje z urzędu lub na żądanie strony. Przy czym wznowienie postępowania z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 4 oraz art. 145a–145b następuje tylko na żądanie strony. Podanie o wznowienie postępowania wnosi się do organu, który wydał w sprawie decyzję w pierwszej instancji, w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym strona dowiedziała się o okoliczności stanowiącej podstawę do wznowienia postępowania. Organem właściwym do przeprowadzenia postępowania wznowieniowego jest organ, który wydał w sprawie decyzję w ostatniej instancji.

⁶³ Wyrok NSA z dnia 26 października 2023 r., II OSK 276/21.

⁶⁴ Szerzej zob. A. Ziółkowska, *Formy wadliwości postępowania wyjaśniającego w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, „Samorząd Terytorialny” 2009, nr 9.

Po wznowieniu postępowania administracyjnego zakończonego ostateczną decyzją administracyjną rozpoznanie sprawy powinno zawierać się w granicach zakresłonych stwierdzonymi podstawami wznowienia⁶⁵. Po przeprowadzeniu postępowania wydaje się decyzję, która odmawia uchylenia decyzji dotychczasowej, gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a, art. 145aa lub art. 145b, albo uchyla decyzję dotychczasową, gdy stwierdzi istnienie podstaw do jej uchylenia na podstawie wskazanych przepisów i wydaje nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy. W wypadku, gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek negatywnych przesłanek, organ ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. Decyzja ta otwiera drogę do wystąpienia z roszczeniem o odszkodowanie⁶⁶, ale nie eliminuje z obrotu prawnego zaskarżonej decyzji ostatecznej, która nadal kształtuje stosunek prawny⁶⁷. Jej wydanie jest warunkowane uprzednim przeprowadzeniem postępowania co do podstaw wznowienia i rozstrzygnięciem istoty sprawy. Jeżeli organ stwierdzi bezprzedmiotowość postępowania wznowieniowego – umorzy je, wydając decyzję.

PODSUMOWANIE

Decyzje administracyjne przyznające stypendium dla osoby z niepełnosprawnościami to kwoty, w zależności od stopnia niepełnosprawności, od 500⁶⁸ do 3000⁶⁹ zł miesięcznie lub jednakowa wysokość świadczenia, bez względu na stopień niepełnosprawności⁷⁰. Środki te mogą zatem stanowić rzeczywiste wsparcie dla studentów z niepełnosprawnością, pomimo tego że w żaden sposób jej nie zrekompensują. Stanowią one jeden z elementów solidaryzmu społecznego w sferze kształcenia i nauki, i dlatego ważne jest, aby możliwość uchylenia lub zmiany decyzji, na podstawie których doszło do nabycia prawa stypendialnego, była nie tylko prawnie określona, ale miała charakter ekstraordynaryjny.

Ostatecznym decyzjom administracyjnym, w tym przyznającym stypendium studentowi z niepełnosprawnością, przysługuje domniemanie ważności i legalności. Wynikająca z art. 16§ 1 zd. 1 k.p.a. zasada trwałości decyzji ostatecznych wyznacza jednocześnie ich granice, bowiem trwałość decyzji ostatecznych spełnia swe zadanie tylko wtedy, gdy decyzja nie jest dotknięta wadą⁷¹. Wspomniana zasada służy budowaniu bezpieczeństwa prawnego, pewności prawa, zaufania do państwa i stanowionego prawa oraz ochrony praw nabytych, co motywowane jest

⁶⁵ Wyrok NSA z dnia 21 czerwca 2023 r., II OSK 586/22.

⁶⁶ Szerzej zob. np. A. Ziółkowska, *Nowe okoliczności i nowe dowody...*, op. cit., s. 172.

⁶⁷ Wyrok NSA z dnia 25 sierpnia 2022 r., I GSK 14/22.

⁶⁸ https://stypendia.uj.edu.pl/aktualnosci/-/journal_content/56_INSTANCE_y6768Q8EMW3g/141626430/154602413 (dostęp: 28.01.2024).

⁶⁹ <https://wsb.edu.pl/student/stypendia> (dostęp: 28.01.2024).

⁷⁰ Np. <https://www.ue.katowice.pl/jednostki/centrum-dostepnosci/swiadczenia-socjalne/stypendium-dla-osob-z-niepelnosprawnoscia.html> (dostęp: 28.01.2024).

⁷¹ B. Jaworska-Dembska, *O podstawach do wznowienia postępowania administracyjnego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1974, seria I, z. 106, s. 83.

potrzebą zapewnienia stabilności i pewności stosunków administracyjnoprawnych w przestrzeni czasu⁷². Nie ma jednak charakteru bezwzględne. Wyjątki od niej wynikają z art. 16 § 1 zd. 2 k.p.a., zgodnie z którym uchylenie lub zmiana decyzji ostatecznych, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania mogą nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie lub w ustawach szczególnych i jako takie wymagają interpretacji ścisłej, zawężającej⁷³. Weryfikacja decyzji stypendialnych w postępowaniach nadzwyczajnych oznacza przeprowadzenie kontroli prawidłowości decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (pierwszo- i drugoinstancyjnym). Jednak zastosowanie trybu nadzwyczajnego w celu weryfikacji decyzji stypendialnej przyznającej świadczenie osobie z niepełnosprawnością nie ma charakteru dowolnego, gdyż przepisy prawa nie pozostawiają ani rektorowi, ani studentowi swobody ich wyboru. Uruchomienie któregośkolwiek z nich jest uzależnione od zaistnienia przesłanek pozytywnych, wskazanych *expressis verbis* w Kodeksie postępowania administracyjnego. Z kolei uchylenie decyzji na skutek ich przeprowadzenia warunkuje jednoczesny brak przesłanek negatywnych.

Wybór właściwego trybu nadzwyczajnego w celu weryfikacji decyzji stypendialnej może komplikować multiplikacja wad o różnych charakterze. W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że w wypadku kolizji trybów:

eliminacji z obrotu prawnego ostatecznych decyzji, zachodzącej pomiędzy trybami Kodeksowymi (wznowienie postępowania, stwierdzenie nieważności decyzji, zmiana lub uchylenie decyzji, a także wygaśnięcie decyzji) a trybami określonymi w przepisach szczególnych, do których odsyła art. 163 KPA, pierwszeństwo mają przepisy Kodeksowe. Powyższa zasada nie ma jednakże zastosowania w odniesieniu do decyzji wydanej na podstawie przepisu szczególnego, do którego odsyła art. 163 KPA, jeżeli nie jest ona dotknięta wadą prawną. Jeżeli nie jest dotknięta wadą prawną, wówczas przepis szczególny, do którego odsyła art. 163 KPA, ma pierwszeństwo stosowania w stosunku do trybów Kodeksowych na zasadzie *lex specialis derogat legi generali*⁷⁴.

Ponadto w praktyce nie można *a priori* wykluczyć także sytuacji, w której jedna decyzja stypendialna zostanie obciążona wieloma wadami stanowiącymi podstawę zarówno do wznowienia postępowania, jak i stwierdzenia nieważności decyzji. Pomimo braku wyraźnej regulacji kodeksowej w tym zakresie, w takich przypadkach należy dać pierwszeństwo trybowi wywołującemu skutki dalej idące, a zatem wszcząć postępowanie nieważnościowe, które pozwala powrócić do stanu sprzed wydania decyzji.

⁷² Wyrok WSA w Łodzi z dnia 10 stycznia 2024 r., II SA/Łd 886/23.

⁷³ Zob. np. B. Adamiak, *Koncepcja nadzwyczajnych trybów postępowania administracyjnego*, „Przegląd Prawniczy UW” 1985, nr 112, s. 93; G. Krawiec, *Wznowienie ogólnego postępowania administracyjnego*, Sosnowiec 2007, s. 70–71.

⁷⁴ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 lutego 2011 r., VI SA/Wa 2614/10 oraz W. Chrościelewski, A. Korzeniowska, *Glosa do Wyroku NSA z dnia 31.07.2002 r.*, II SA.Gd 441/00, OSP 2004/2, poz. 1.

BIBLIOGRAFIA

- Adamiak B., *Koncepcja nadzwyczajnych trybów postępowania administracyjnego*, „Przegląd Prawniczy UW” 1985, nr 112.
- Borkowski J., w: B. Adamiak, J. Borkowski, *KPA. Komentarz*, Warszawa 2004.
- Bosek L., *Glosa do Uchwały SN z dnia 8 listopada 2002 r., III CZP 73/02, „Orzecznictwo Sądów Polskich”* 2003, nr 9.
- Chróścielewski W., Korzeniowska A., *Glosa do Wyroku NSA z dnia 31.07.2002 r., II SA.Gd 441/00, „Orzecznictwo Sądów Polskich”* 2004, nr 2, poz. 1.
- Galasiński D., *Osoby niepełnosprawne czy z niepełnosprawnością?*, „Niepełnosprawność – Zagadnienia, Problemy, Rozwiązania” 2013, nr 4 (9).
- Jaworska-Dembka B., *O podstawach do wznowienia postępowania administracyjnego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1974, seria I, z. 106.
- Jendrośka J., Adamiak B., *Zagadnienie rażącego naruszenia prawa w postępowaniu administracyjnym*, „Państwo i Prawo” 1986, z. 1.
- Kamiński M., *Nieważność decyzji administracyjnej. Studium teoretyczne*, Kraków 2006.
- Kotarba K., *Przesłanki uzasadniające odwołalność decyzji administracyjnych na podstawie art. 163 k.p.a.*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 1.
- Krawiec G., *Stwierdzenie sfalszowania dowodu (popętnienia przestępstwa) jako warunek wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.a.*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2008, nr 7–8.
- Krawiec G., *Wznowienie ogólnego postępowania administracyjnego*, Sosnowiec 2007.
- Kukuła Z., *Wpływ przestępstwa na akty administracyjne*, „Samorząd Terytorialny” 2013, nr 1–2.
- Matan A., w: G. Łaszczyca, C. Martysz, A. Matan, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 2007.
- Sieniuc A., *Rażące naruszenie prawa w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego*, w: J. Niczyporuk (red.), *Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie K.P.A.*, Lublin 2010.
- Szeroczyńska M., *Niepełnosprawność i osoba niepełnosprawna*, w: *Polska droga do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ*, Kraków 2008.
- Zieliński A., *O „rażącym” naruszeniu prawa w rozumieniu art. 156 k.p.a.*, „Państwo i Prawo” 1986, z. 2.
- Ziółkowska A., *Formy wadliwości postępowania wyjaśniającego w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, „Samorząd Terytorialny” 2009, nr 9.
- Ziółkowska A., *Kontrowersje w orzecznictwie sądowym i doktrynie na tle art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a.*, „Samorząd Terytorialny” 2008, nr 5.
- Ziółkowska A., *Nowe okoliczności i nowe dowody jako podstawa wznowienia ogólnego postępowania administracyjnego*, Sosnowiec 2008.
- Ziółkowska A., *Zmiana i uchylenie decyzji administracyjnej na podstawie art. 154 i 155 k.p.a.*, w: J. Niczyporuk (red.), *Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie K.P.A.*, Lublin 2010.

Cytuj jako:

Ziółkowska A., *Weryfikacja ostatecznych decyzji dotyczących stypendium dla studentów z niepełnosprawnością w trybach nadzwyczajnych z perspektywy najczęstszych przyczyn uzasadniających ich uruchomienie*, „Ius Novum” 2025, nr 2(19), s. 88–107. DOI: 10.26399/iusnovum.v19.2.2025.15/a.ziolkowska